

SPELEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA NA JUGOZAPADNIM PADINAMA KAMEŠNICE, U OKOLICI SINJSKOG POLJA

Pišu: Goran Rnjak, ing., Speleološki odsjek HPK Sv. Mihovil - Šibenik
Dina Kovač, mag.oecol.etprot.nat., Speleološki odsjek PDS Velebit - Zagreb
Mirna Mazija, dipl.ing. biol.

Područje istraživanja foto: Mirna Mazija

Da je Kamešnica speleološki zanimljivo područje, nije nikakva tajna. Upravo zbog terena bogatog speleološkim objektima, ovuda su hodali Ivan Lovrić, Umberto Girrometa (SOM), Stipe Petričević, koji je u Hanu osnovao i speleološko društvo „Jamar“, te mnogi drugi koji su Kamešnicu i njezine padine prema Sinjskom polju prepoznali kao područje svojih interesa. Tako su u novije vrijeme pored Stipe Petričevića i SD Jamar, ovuda istraživali Tonči Rađa (SD Špiljar), Darko Gavrić - Čerčo, Goran Gabrić, Goran Bratim - Gricko, Teo Kružičević, Marin Glušević i mnogi drugi članovi SO Mosor. Isto su činili i Robert Baković, koji je vodio ekipu SK Samobor, Branko Jalžić i ekipa iz HBSD-a, zatim mješovita ekipa Dina Kovač (SO Velebit), Goran Rnjak (SO Sv. Mihovil) i Mirna Mazija, te naposljetku Dane Krstulović - Opara (SO Mosor), Frane Kožemelj (SD Špiljar) i drugi članovi istih društava.

Pogled na kartu dovoljan je za iskru u očima svakog speleologa. Stražbenica, Blatački brig, Čatrnja, Gornja Korita, Gljevske staje... jama, špilja, pa opet jama. Brdo Stražbenica intrigiralo

je maštu mnogih speleologa, ponajviše zbog velikih ulaza koji se vide na satelitskim snimkama i nepristupačnoga, teškoga krškog terena koji vlada područjem.

Na samoj Stražbenici do sada su istražene Vranjača na Stražbenici, jama Klenovac i Špilja na Vršinoj glavici. Vranjača na Stražbenici čini se

kao najzanimljiviji poznati speleološki objekt na ovom području. Podataka o prijašnjim istraživanjima nema puno. Zabilježena su jedino ona iz 2011. godine. kada su u jamu ušli članovi SD Špiljar, a podatke o svojem istraživanju objavili su u vidu novinskog članka u Slobodnoj Dalmaciji. Vranjača na Stražbenici po svojim je morfološkim karakteristikama jama ukupne

Ulaz u Jamu pod Preslom foto: Dina Kovač

VRANJAČA NA STRAŽBENICI

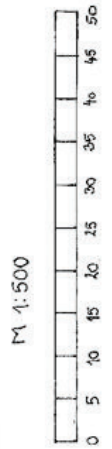
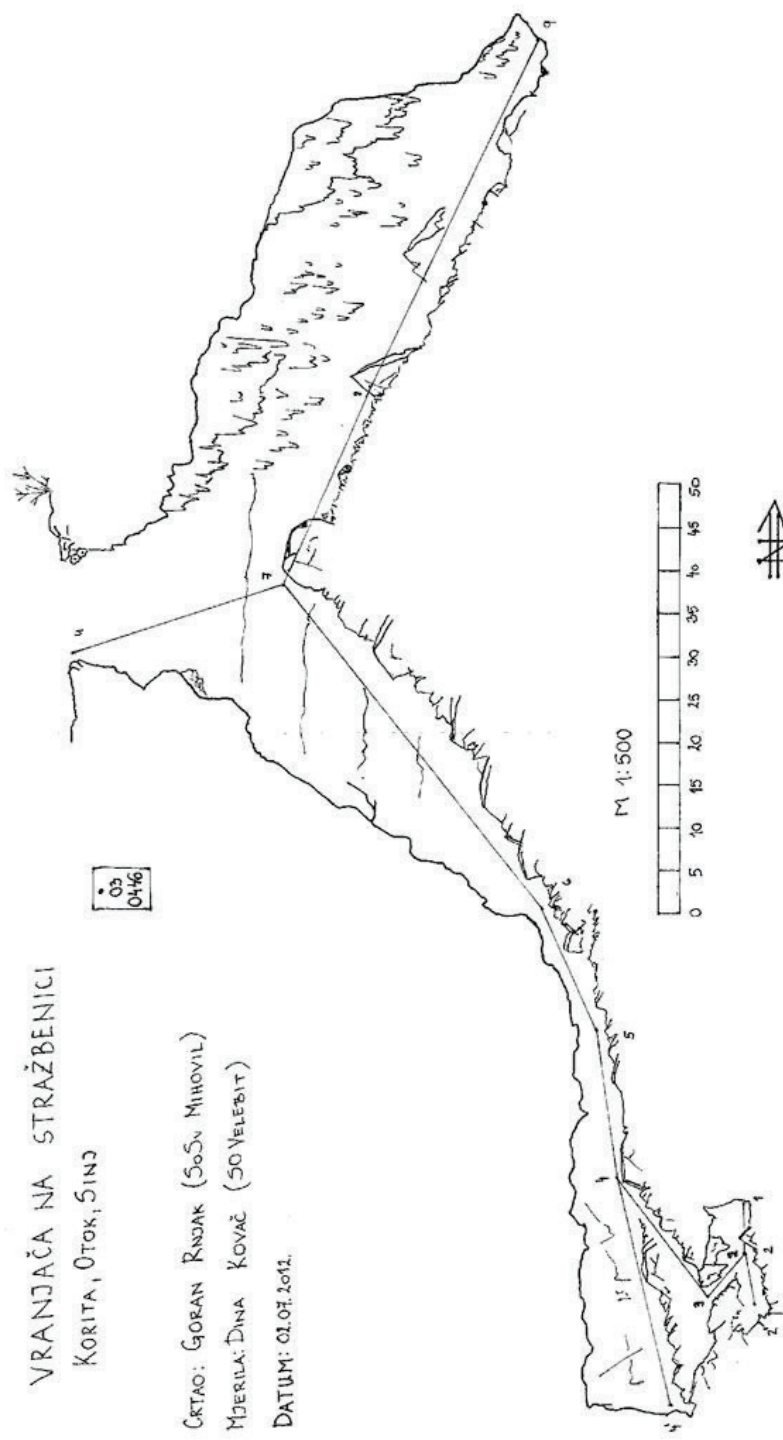
KORITA, OTOK, SINJ

05
04/6

CRTAO: GORAN RUDAK (SOŠU MIHOVIĆ)

MJERILA: DINA KOVAČ (SOŠU VELEBIT)

DATUM: 01.07.2012.

NACRT UREDIO: G. RUDAK

Kulića peč foto: Mirna Mazija

duljine 228 m i dubine 80 m. Za postanak ovog objekta zaslužna je ponajprije tektonika, pri čemu je ulaz 20 x 10 m nastao urušavanjem stropa u dvoranu veličine 80 x 120 m. S obzirom na veličinu ulaza, svjetlost u jamu prodire u velikim količinama pa je dno prekriveno mahovinom i paprati. Kompletan strop ulazne

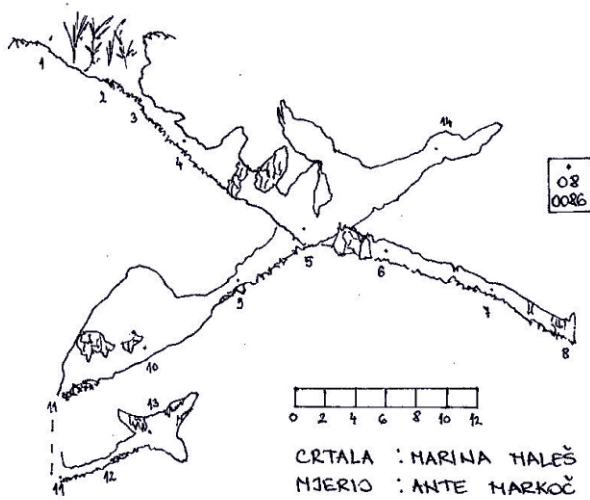
dvorane prekriven je sigovinom koja je zbog naknadnoga jačeg atmosferskog utjecaja poprimila sivu boju. Iz ulazne dvorane vodi kanal u smjeru zapada, duljine 70 m. Ovaj kanal jedini se nalazi u potpunome mraku, a u njemu se može naći voda koja se procjeđuje sa stropa te i dalje aktivno tvori sigovinu. U Vranjači zimi boravi

i veća kolonija šišmiša, odnosno oko 120 jedinaka vrste veliki potkovnjak (*Rhinolophus ferrumequinum*), a u ulaznim dijelovima jame gnijezde se golubovi. Na brdu Stražbenica smjestila se i Špilja na Vršinoj glavici koja je svoje mjesto našla i u Atlasu tipskih špiljskih lokaliteta (Jalžić i sur. 2010). Riječ je o malenoj špilji duljine 30-ak metara, ali važnoj za podzemnu faunu. Jamu Klenovac nedaleko od Vranjače istraživali su članovi SD Špiljar i SO Mosor početkom 2013. godine. Topografski nacrt izradio je Frane Kožemelj, uz pomoć Ane Buklijaš i Hrvoja Dujmića. Dubina jame iznosi 42 m, a ukupna duljina 75 m.

Područje Blatačkog briga, geološki gledano, iste je građe kao i Stražbenica, a morfologija objekata slična je onima na Stražbenici. Na ovom području speleološki su istraživane Jama pod Blatačkim brigom, jama Golubinka i Špilja pod Blatačkim brigom. Sve objekte karakteriziraju impresivni,

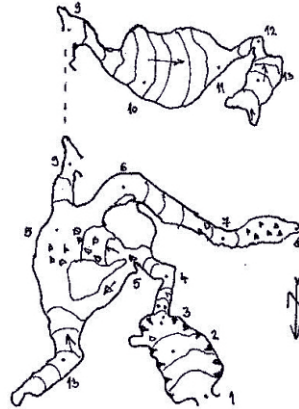

Vranjača na Stražbenici foto: Goran Rnjak

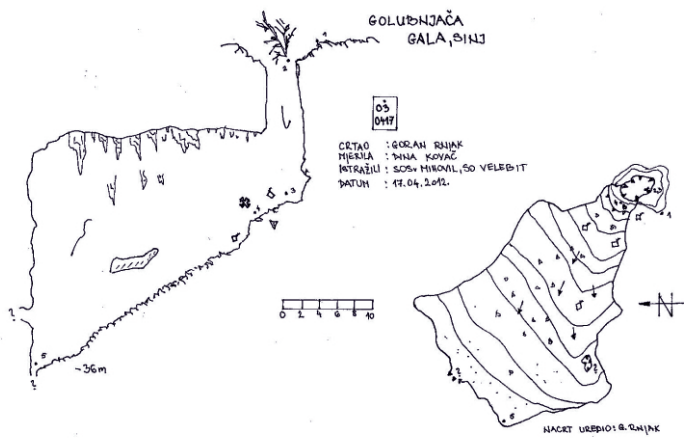

CRTAČA : MARINA HALEŠ
 MJERIO : ANTE HARKOČ
 ISTRAŽIO : SO MOSOR
 DATUM : 22.06.2010.

ŠPIIJA KOD CRKVE
GLJEVIŠINJ

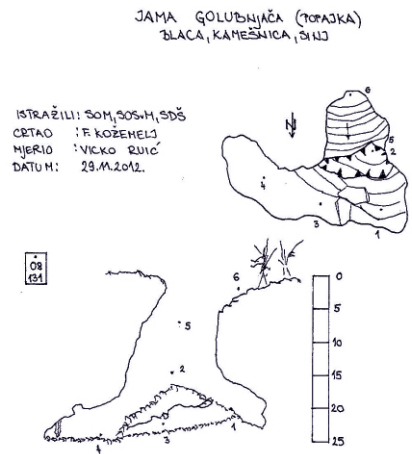

NACRT UREDIO: G. RJIJAK

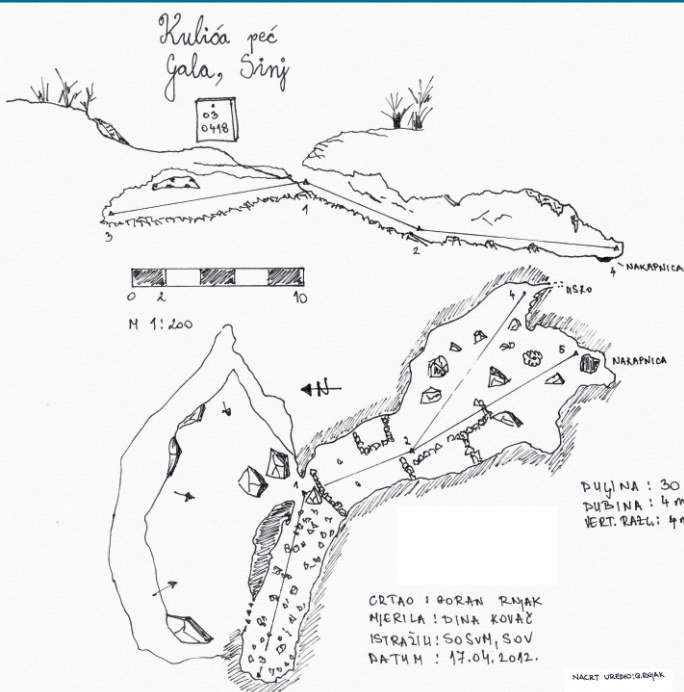
CRTAČA : GORAN RJIJAK
 MJERILA : DINA KOVAČ
 ISTRAŽILI : SOŠV, MIROSLAV, SO VELEBIT
 DATUM : 17.04.2012.

NACRT UREDIO: G. RJIJAK

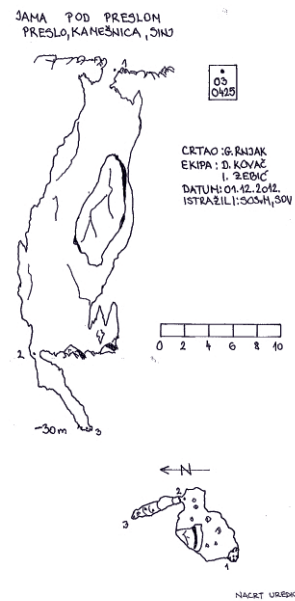
ISTRAŽILI: SOŠV, SOŠVH, SOŠS
 CRTAČA : F. KOŽEMELJ
 MJERIO : VICKO RUIČ
 DATUM: 29.11.2012.

NACRT UREDIO: G. RJIJAK

CRTAČA : GORAN RJIJAK
 MJERILA : DINA KOVAČ
 ISTRAŽILI: SOŠVH, SOV
 DATUM : 17.04.2012.

NACRT UREDIO: G. RJIJAK

CRTAČA : G. RJIJAK
 EKIPA : D. KOVAČ
 I. ŽEŠK
 DATUM: 01.02.2012.
 ISTRAŽILI: SOŠVH, SOV

NACRT UREDIO: G. RJIJAK

Ulaz u Vranjaču na Stražbenici foto: Mirna Mazija

Ulaz u Špilju kod crkve foto: Mirna Mazija

veliki ulazi, vjerojatno istog postanka kao i ulaz Vranjače na Stražbenici. Špilju pod Blatačkim brigom istraživali su još 1980-ih članovi SO Mosor. Među lokalnim stanovništvom poznata je kao Pećina. Prosječna je visina dvorane 15 m, a duljina špilje iznosi oko 50 m. Riječ je o klasičnoj depresiji s velikim ulazom, a ostatak špilje čini velika dvorana koja bi mogla biti i od arheološke važnosti s obzirom na njezinu lokaciju i oblik. Špiljom se i danas ljudi koriste prilikom lova i stočarstva te planinari kao sigurnim utočištem u slučaju lošeg vremena. U njezinoj blizini nalazi se i jama Golubnjača dubine 25 m, a radi se o jednostavnom objektu bez špiljskih ukrasa. U njoj se, kao i u većini jama na ovom području, snijeg zadržava veći dio godine. Nacrtni ove jame izradili su Frane Kožemelj i Vicko Ruić (SD Špiljar) pod imenom jame Popajka čiji im je naziv rekao vodič koji ih je doveo na ulaz. Na istoj padini nalazi se i Jama pod Blatačkim brigom dubine 54 m, a ukupna duljina iznosi 83 m. Zbog velike količine svjetlosti, ulazna vertikala prekrivena je paprati i mahovinom. Riječ je o jednostavnom objektu koji iz vertikale prelazi u dvoranu dimenzija 35 x 15m.

U vršnom dijelu kanjona potoka Drežnica, između Gornjih i Donjih Korita, nalazi se Gabrića pećina. Riječ je o malenoj špilji, duljine svega 17 m, vertikalne razlike 6 m. Ova špilja ucrtana je na topografsku kartu, a po svojim karakteristikama gotovo da bi se mogla svrstati u polu-špilju.

Na području poznatom kao Gljevske staje ucrtane su još dvije jame na topografsku kartu. Pregledom terena u potrazi za ovim dvjema jamama ustanovljeno je da one ne postoje,

već se radi o malo dubljim vrtačama. Nedaleko odavde, na padinama brda Glavaš također je na topografsku kartu ucrtana jama koja ne postoji na istoj lokaciji. Ipak na brdu Preslo pronađena je Jama pod Preslom. Ulaz u nju veličine je 1 x 0,7 m, a sama jama dubine je 30 m.

Selo Gljev smjestilo se pod samom Kamešnicom s druge strane brda Stražbenica. Oko sela nalazi se nekoliko špilja i jama. Na putu prema Gljevskim stajama i Kamešnici, na Golubinskom umcu, nalazi se Golubinka. Riječ je o jami dubine 36 m u kojoj se gnijezde golubovi, jednostavne morfologije i bez perspektive za daljnje napredovanje. Ovu Golubinku istraživali su članovi SO Mosor, a istraživanje je povukla Marina Maleš koja je i sama podrijetlom iz Gljeva. Ne znajući pravi naziv ove jame, a potaknuti izgledom nacrt, dali su joj radni naziv jama Bičvara. Pored Golubinke, Marina je s Mosorašima izradila nacrt i špilje kod crkve u Gljevu. Ovu špilju i prije je istraživao SO Mosor, a na ulazu se još nazire trag plave boje. Duljina špilje iznosi 76 m, a dubine je 23 m. Potencijalno je arheološko nalazište, a kosti koje smo zamijetili prilikom posljednjeg ulaska trebao bi pogledati netko iskusniji. U samom Gljevu nalazi se još jedna špilja, ali nju, nažalost, nismo uspjeli istražiti. Doznali smo tek da se nalazi neposredno iznad kuća, da je ulaz malen te da se u nju uvlačio neki momak iz obližnjih kuća.

Uz makadamski put koji vodi iz Gljeva prema Gali nalazi se još jedna jama Golubinka, a malo dalje u kršu je Kulića peć. Golubinka se, nažalost, nalazi u blizini makadamskog puta pa je ljudi nemilosrdno pune svim vrstama

otpada. Dubine je 36 m, pri čemu ulazna vertikala iznosi 18 m. Nakon vertikale slijedi kosina prekrivena smećem i ostacima uginulih životinja pa, s obzirom na to, nije detaljno istražena. Kulića peć jednostavna je špilja duljine 30 m i dubine 4 m. U njoj se voda procjeđuje u nakapnicu, a gotovo cijela špilja podijeljena je podzidama od suhozida na malene police. Špiljom su se ljudi tijekom vremena koristili kao zaklonom, a danas se često njome koriste i lisice kao svojim skloništem. Sjeverno od Kulića peći nalazi se i jama Križnjača čiju točnu lokaciju nismo uspjeli pronaći tijekom naših istraživanja.

I na samom kraju, važno je još napomenuti kako su, unatoč teško pristupačnom terenu, u većini istraživanih jama pronađena minsko-eksplozivna sredstva. Iz tog razloga potreban je velik oprez prilikom budućih istraživanja i posjeta, te su navedeni objekti posebno naznačeni u popisu istraživanih špilja i jama.

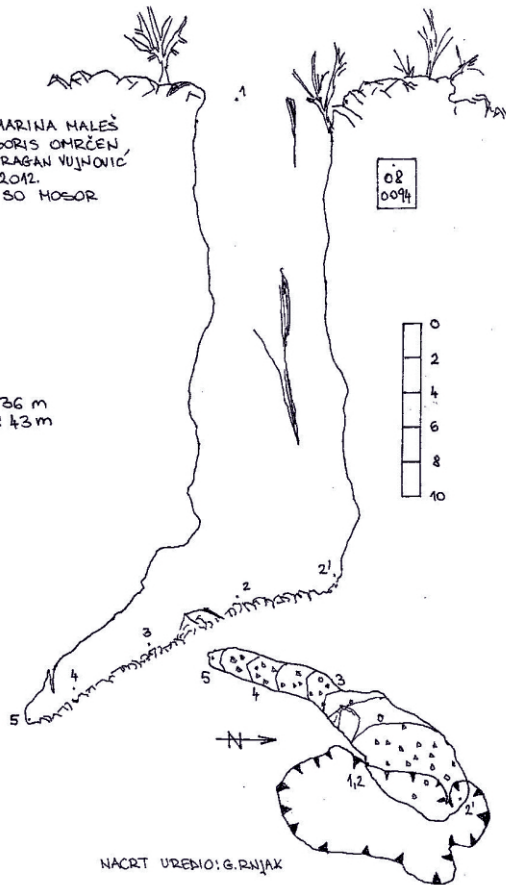

Vranjača na Stražbenici foto: Dina Kovač

GOLUBINKA NA GOLUBINSKOM UMCU
(JAMA BIČVARA)
GOLUBINSKI UMAC, KAMEŠNICA, GLJEV, SINJ

CRTALA : MARINA MALES
MJERIO : BORIS OMRČEN
EKIPA : DRAGAN VUJNOVIĆ
DATUM : 2012.
ISTRAŽIO : SO MOSOR

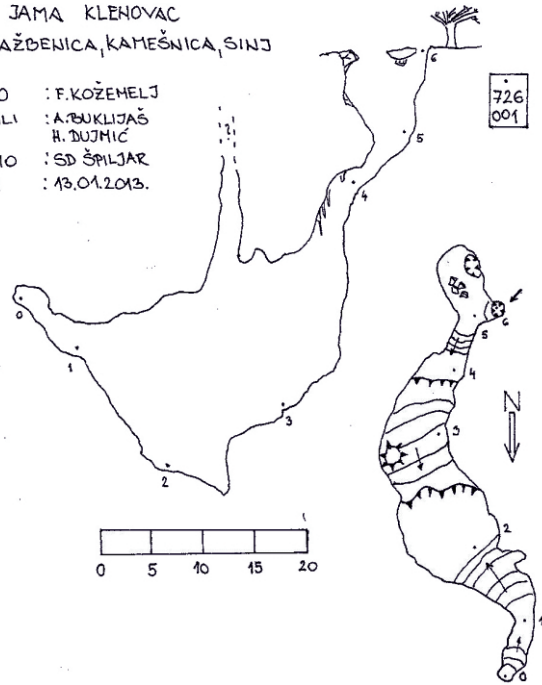
DUŽINA : 36 m
ŠIRINA : 43 m

NACRT UREDIO: G. RNJAK

JAMA KLENOVAC
STRAŽBENICA, KAMEŠNICA, SINJ

CRTAO : F. KOŽEMELJ
MJERILI : A. BUKLIJAŠ
H. DUJMIĆ
ISTRAŽIO : SD ŠPILJAR
DATUM : 13.01.2013.

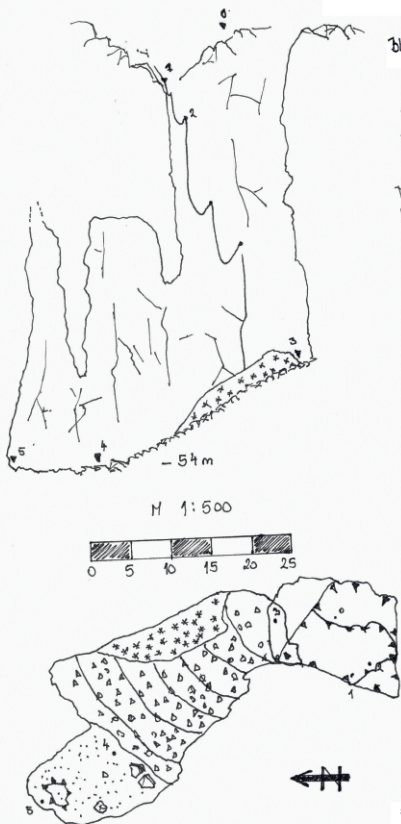

NACRT UREDIO: G. RNJAK

JAMA POD BLATAČKIM BRIGOM

BLACA, KAMEŠNICA, SINJ

CRTAO G. RNJAK
MJERILA D. KOVAČ
EKIPA M. NAZIJA
FRAN DOHAŽETOVIĆ
DATUM 18.04.2012.
ISTRAŽILI SOŠM, SOV

NACRT UREDIO: G. RNJAK

GABRIĆA PEĆINA
KORITA, STRAŽBENICA

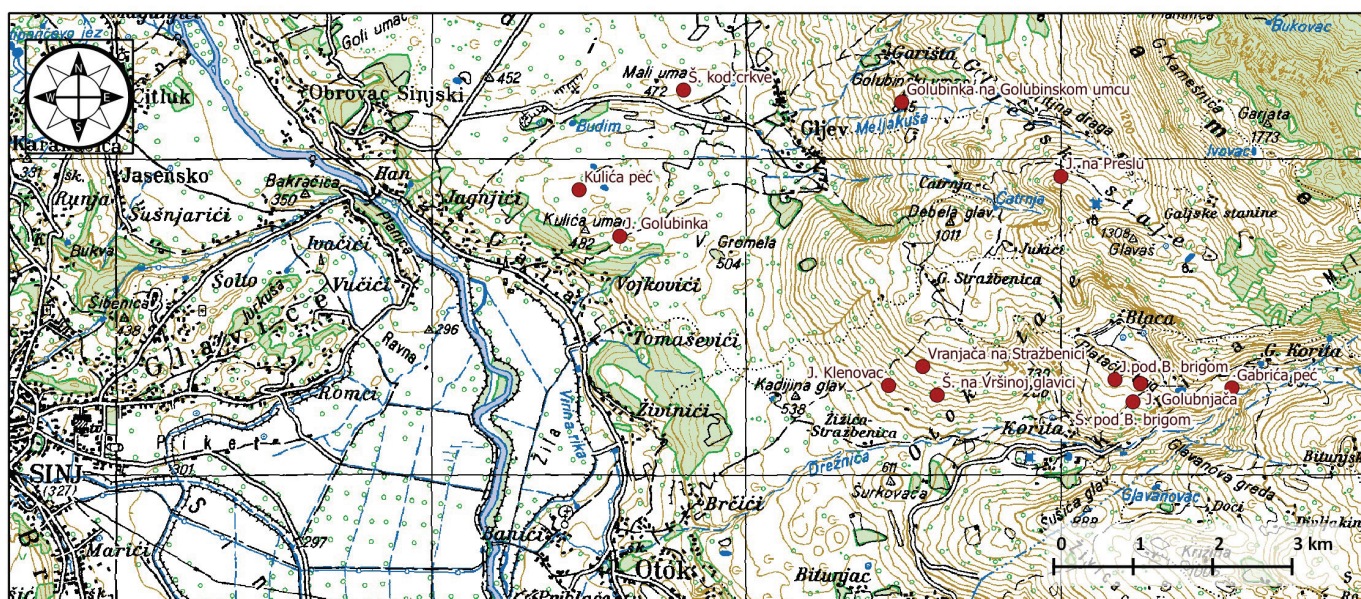
CRTAO G. RNJAK
MJERILA M. NAZIJA
EKIPA D. KOVAČ
FRAN DOHAŽETOVIĆ
ISTRAŽILI SOŠM, SOV
18.04.2012.

NACRT UREDIO: G. RNJAK

Tablica 1. Istraženi speleološki objekti na području oko Stražbenice na jugozapadnim padinama Kamešnice (mjesto Gljev i Korita) (MES - minsko-eksplozivna sredstva)

	Ime	Sinonim	Pločica	Mjesto	Dubina	Stvarna duljina	MES
1.	Vranjača na Stražbenici	Jama na Stražbenici	03 0446	Stražbenica, Korita	80 m	228 m	Da
2.	Špilja na Vršinoj glavici	-	-	Stražbenica, Korita	8 m	30 m	
3.	Jama Klenovac	-	726 001	Stražbenica, Korita	42 m	75 m	Da
4.	Špilja pod Blatačkim brigom	Pećina	-	Blaca, Korita	cca 50 m	cca 10 m	
5.	Jama Golubnjača	Popajka	08 0131	Blaca, Korita	25 m	66 m	Da
6.	Jama pod Blatačkim brigom	-	03 0415	Blaca, Korita	54 m	83 m	Da
7.	Gabrića pećina	-	03 0414	Gornja Korita	0 m	17 m	
8.	Jama pod Preslom	-	03 0425	Preslo, Gljevske staje	30 m	33 m	
9.	Golubinka na Golubinskom umcu	Bičvara	08 0094	Golubinski umac, Gljev	36 m	43 m	
10.	Špilja kod crkve	-	08 0086	Gljev	23m	76m	
11.	Jama Golubinka	-	03 0417	Gala, Gljev	36 m	49 m	Da
12.	Kulića peć	-	03 0418	Gala, Gljev	4 m	30 m	

Speleological exploration on southwest slopes of the Kamešnica Mountain near Sinjsko Polje

It is not a secret that the Kamešnica Mountain is an interesting area for speleology. The area is rich in caves, so it has welcomed members of the Speleological Section Mosor, Speleological Society Špiljar, Speleological Society Jamar, Speleological Club Samobor, Croatian Biospeleological Society, Speleological Section Velebit and Speleological Section Sv. Mihovil. Stražbenica Hill has seen the exploration of Vranjača na Stražbenici, the Klenovac Pit and the Špilja na Vršinoj Glavici Cave. In

the area of Blaca and Blatački Brig the Jama pod Blatačkim Brigom Pit, the Jama Golubinka Pit and the Špilja pod Blatačkim Brigom Cave have been explored. In the upper part of the Drežnica stream canyon, between Gornja and Donja Korita, there is the Gabrića Pećina Cave. The topographical map of the area known as Gljevske Staje showed two more pits. However, the search for these has proven that the pits do not exist, that these objects are just slightly deeper sinkholes. Not far away, on the slopes of the Glavaš Hill another non-existent pit has been marked on the topographical map. But, on the

Preslo Hill the Jama pod Preslom Pit has been found and explored. There are several caves and pits around the village of Gljev. On the road to Gljevske Staje and the Kamešnica Mountain, at Golubinski Umac, there is the Golubinka Pit, and in the centre of the village the Špilja kod Crkve Cave. Along the macadam road from Gljev to Gala there is another Golubinka Pit, and just a bit further in the rocks there is the Kulića Peć Cave. To its north there is the Križnjača Pit whose exact location we have not been able to find. Altogether around twelve caves and pits have been explored in the whole area.